

GLOSSARIY

6.7 Odamning gumoral boshqarilishi

1. Gumoral boshqarish – organizmdagi biologik jarayonlarni qon va boshqa suyuqliklar orqali regulyatsiya qilish tizimi.
2. Gormon – maxsus bezlar tomonidan ishlab chiqarilgan va organizmning turli qismlariga ta'sir qiluvchi kimyoviy modda.
3. Endokrin bezlar – gormonlarni qon orqali tananing boshqa sohalariga yuboradigan bezlar (masalan, gipofiz, qalqonsimon bez).
4. Gipofiz – bosh miya ostida joylashgan endokrin bez, ko'plab gormonlarni ishlab chiqaradi va boshqa bezlarni boshqaradi.
5. Tiroksin – qalqonsimon bez tomonidan ishlab chiqariladigan gormon, organizm metabolizmini tartibga soladi.
6. Adrenalin – buyrak usti bezining ichki qismi (medulla) tomonidan ishlab chiqariladigan, stress holatida faol bo'ladigan gormon.
7. Insulin – oshqozon osti bezi tomonidan ishlab chiqariladigan gormon, qondagi glyukozani tartibga soladi.
8. Glukagon – oshqozon osti bezida ishlab chiqarilib, qondagi glyukozani oshiruvchi gormon.
9. Steroid gormonlar – yog'da eriydigan gormonlar, masalan, jinsiy gormonlar va buyrak usti bezlari tomonidan ishlab chiqariladi.
10. Peptid gormonlar – suvda eriydigan, oqsillar asosidagi gormonlar.
11. Releaslar – gipotalamus tomonidan chiqarilib, gipofiz faoliyatini rag'batlantiruvchi gormonlar.
12. Inhibitorlar – gipotalamus tomonidan chiqarilib, gipofiz gormonlarini kamaytiruvchi moddalar.
13. Qon aylanish tizimi – gormonlarni organizm bo'ylab tashuvchi tizim.

14. Maʼruzalar (target organlar) – gormonlarning taʼsir qiladigan organlari yoki toʻqimalari.
15. Feedback mexanizmi – gormonlar miqdorining nazorati va teskari aloqa orqali tartibga solinishi.
16. Endokrin tizim – organizmdagi gormon ishlab chiqaruvchi bezlar va ularning kompleksi.
17. Autokrin boshqarish – gormon ishlab chiqaruvchi hujayralarning oʻz gormonlariga taʼsiri.
18. Parakrin boshqarish – gormon atrofdagi yaqin joydagi hujayralarga taʼsir qilishi.
19. Gipotalamus – miya qismidagi endokrin regulyator markazi, gumoral va nerv regulyatsiyasini birlashtiradi.
20. Gumoral refleks – gormon miqdorini oshirish yoki kamaytirish orqali organizm reaktsiyasi.